

UN REFERÈNDUM NECESSARI

Vicenç Navarro

29 d'agost de 2011

Resultat d'una Transició inmodélica de la dictadura a la democràcia (realitzada sota l'enorme domini de les forces conservadores hereves del règim dictatorial anterior), el sistema democràtic espanyol és escassament representatiu, no només per estar basat en un procés electoral molt poc proporcional (que s'allunya molt del principi que cada ciutadà hauria de tenir la mateixa capacitat de decisió en la governança del país), sinó també per l'escassíssim espai que s'ofereix a la ciutadania per participar en les decisions públiques que afecten el bé comú. La democràcia queda limitada a Espanya a votar cada quatre anys sense que se li ofereixi a la ciutadania l'oportunitat de participar en referèndums vinculants i altres formes de democràcia directa que permetessin una major capacitat d'incidència dels ciutadans en les decisions públiques. És cert que hi ha possibilitats de fer referèndums a nivell de l'Estat central, però no és ni fàcil ni freqüent, com demostra l'escassetat de referèndums que hi ha hagut a Espanya durant el període democràtic. L'única expressió de desaprovació que els representats tenen al seu abast és deixar de votar o votar per opcions diferents cada quatre anys. Això és un indicador del enormement limitada que és la democràcia espanyola.

Hem estat veient recentment com partits governants (tant a nivell central com autonòmic) estan aprovant mesures altament

impopulars, que no estaven incloses en les seves propostes electorals, i que s'estan duent a terme suposadament per mandat dels mercats financers, als quals ningú ha escollit. El 82% de la ciutadania estava en contra, per exemple, de l'endarreriment de l'edat de jubilació; el 86% en contra de la congelació de les pensions; el 68% en contra de les retallades de la despesa sanitària, i així un llarg etcètera, la qual cosa no va ser un obstacle perquè la majoria de les Corts espanyoles aprovessin aquestes mesures. Una conseqüència d'això és l'enorme distància que s'està creant entre representats i representants, amb la pèrdua de legitimitat dels últims. No és d'estranyar que la classe política dominant estigui considerada per la població com el tercer gran problema que té el país.

I estem a punt de veure un altre cas en què una decisió d'enorme transcendència (la reforma de la Constitució, per garantir un límit a la despesa pública) s'està proposant per la direcció dels dos partits majoritaris, mesura que no estava al programa electoral de cap d'ells (i que afectarà negativament la qualitat de vida de la majoria de la població). I això sense que s'hagi consultat al poble espanyol, argumentant, a més, que l'Estat -com ha dit en diverses ocasions Rajoy (el dirigent polític espanyol que ha promocionat aquesta mesura de limitació de despesa pública amb més freqüència) - no pot viure per sobre de les seves possibilitats. En realitat, Espanya es gasta molt menys en el seu sector públic (del qual, el capítol més gran és el de l'Estat del benestar) del que hauria de pel seu nivell de desenvolupament econòmic. El PIB per càpita d'Espanya és ja el 94% de la mitjana de la UE-15, mentre que la despesa pública social per habitant (que inclou despesa en pensions, en sanitat, en educació, en serveis domèstics a persones amb dependència, en escoles d'infància, en serveis socials, en ajudes a les famílies, en habitatge social, entre d'altres) és només el 74% de la mitjana de la UE-15. Si fos el 94% (com hauria de ser), ens gastaríem 66.000 milions d'euros

més en el nostre Estat del benestar del que ens gastem ara.

El problema del sector públic (del qual el major component és l'Estat del benestar) no és que sigui excessiu, sinó que està poc desenvolupat. Espanya està a la cua de l'Europa social (la seva despesa pública social per habitant és la més baixa de la UE-15). Com a resultat d'això, només un de cada deu espanyols adults treballa en els serveis públics (primordialment en els serveis públics de l'Estat del benestar). A Suècia, tanmateix, és un de cada quatre. Si a Espanya fossin quatre, es crearien gairebé cinc milions de llocs de treball, eliminant la desocupació.

I no ens enganyem. El que volen les forces conservadores, liderades per Merkel i Sarkozy a la UE, i per Rajoy a Espanya (i ara per Zapatero), és sortir de la crisi a base de reduir encara més els ja escassament finançats Estats del benestar dels països perifèrics de l'Eurozona, incloent Espanya. D'aquí la seva proposta d'escriure en pedra (posant-ho a la Constitució) la limitació de la despesa pública exigint una eliminació del dèficit públic. La seva aplicació a Espanya significaria un obstacle per a la correcció del seu enorme dèficit social. Exigir limitacions de tal despesa (en un context d'escàs creixement i de reducció d'impostos) no és només un suïcidi econòmic (perquè es perd l'oportunitat d'estimular l'economia), sinó també una condemna a mantenir subfinançat l'Estat del benestar espanyol.

Els ingressos a l'Estat espanyol són dels més baixos de l'Eurozona, representant només un 34% del PIB (la mitjana de la UE-15 és un 44%, i a Suècia un 54%) i això resultat d'una política fiscal sumament regressiva que afavoreix enormement a les rendes superiors a costa de les rendes del treball (en què s'inclou a la majoria de la ciutadania). D'aquí la baixa despesa pública, incloent la social. Voler frenar aquesta despesa significa, en la pràctica, congelar

(per molt que ho neguin els que proposen aquesta mesura) qualsevol correcció d'aquest enorme dèficit.

D'aquí que es necessiti una mobilització popular per a que aquesta mesura pugui ser confirmada o rebutjada per la població espanyola, de la qual deriva tot el poder de l'Estat. És important que als representants se'ls recordi aquest principi bàsic de qualsevol democràcia

(Aquest article s'ha publicat en versió castellana a PUBLICO)